

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 22g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale și din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate

CHIȘINĂU
20 septembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 16 februarie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 20 septembrie 2022 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea cu privire la excepția de neconstituționalitate:

- a textului „să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic” din articolul 12 alin. (3) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic” din articolul 12 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic” din articolul 12 alin. (5) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic” din articolul 12 alin. (10) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic” din articolul 23 alin. (4) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a articolului 23 alineatele (3), (4) și (6) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic” din articolul 38 alin. (1) lit. a) Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;

- a textului „și alte măsuri prevăzute de lege” din articolul 34 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;

- a articolului 39 alineatele (1) lit. b) și (2) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, ridicată de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele dlui Serghei Avramenco, reclamant în dosarul nr. 3-247/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Corneliu Guzun din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 13 ianuarie 2021, un inspector din cadrul Autorității Naționale de Integritate a întocmit un act de constatare, prin care a stabilit că dl Serghei Avramenco, administrator al Î.M. „Direcția de Troleibuze Bălți”, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese prin nedeclararea în termenul stabilit și nesoluționarea prin abținere a conflictului real de interese.

4. Dl Serghei Avramenco a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare.

5. În cadrul procesului, dl avocat Gheorghe Malic a formulat, în interesele dlui Serghei Avramenco, excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate *supra* la § 1.

6. Printr-o încheiere din 8 februarie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 39 Dreptul la administrare

„(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.”

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...].”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...].”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale sunt următoarele:

Articolul 12

Categoriile conflictelor de interese și modul de declarare a acestora

„[...]

(3) Conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, **să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic**, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sunt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

(4) În cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat:

[...]

b) să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, **să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic**, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică până la soluționarea conflictului de interese.

(5) Informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face până la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, **încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic**, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

[...]

(10) Conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, **de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic**, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).”

Articolul 23

Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

„[...]

(3) Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat starea de incompatibilitate nesoluționată constituie temei pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia. În acest caz, prin derogare de la prevederile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancțiunile disciplinare ce pot fi aplicate pentru săvârșirea abaterii disciplinare nu pot consta în avertisment, mustrare sau mustrare aspră.

(4) Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

[...]

(6) Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)-(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

[...].”

[Articolul 23 în vigoare până la 29 octombrie 2021]

Articolul 23

Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

„[...]

(3) Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat starea de incompatibilitate nesoluționată în termenul legal constituie temei pentru tragere la răspundere disciplinară, contravențională și/sau, după caz, pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia.

(4) Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, **a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic**, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru tragere la răspundere contravențională, penală și/sau, după caz, pentru revocarea, destituirea sau încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

[...]

(6) Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)-(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

[...].”

[Articolul 23 alineatele (3), (4) și (6) în redactarea Legii nr. 130 din 7 octombrie 2021, în vigoare din 29 octombrie 2021]

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate sunt următoarele:

Articolul 34

Rezultatele controlului averii și al intereselor personale

„(1) Dacă după exprimarea verbală sau în scris a punctului de vedere al persoanei supuse controlului se constată că între averea dobândită în timpul exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică și veniturile obținute în aceeași perioadă este o diferență substanțială și deținerea averii are caracter nejustificat sau dacă persoana supusă controlului nu se prezintă, în termen de 15 zile de la confirmarea recepționării invitației, să-și prezinte punctul de vedere, inspectorul de integritate întocmește un act de constatare, cauza fiind transmisă în instanța de judecată competentă spre examinare în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate. Dacă recepționarea invitației nu este confirmată mai mult de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmește actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitații repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepționarea invitației repetate, cauza fiind transmisă instanței de judecată competente spre examinare în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate. Confiscarea se poate referi la întreaga

valoare a averii deținute de subiectul declarării, la valoarea unei părți din aceasta sau a unui bun/unor bunuri determinate.

[Articolul 34 în vigoare până la 29 octombrie 2021]

Articolul 34

Rezultatele controlului averii și al intereselor personale

„(1) Dacă inspectorul de integritate constată că averea și interesele personale nu au fost declarate în mod corespunzător sau că între averea dobândită în timpul exercitării mandatelor, a funcției publice sau de demnitate publică și veniturile obținute și cheltuielile realizate în aceeași perioadă există o diferență substanțială, acesta emite un act prin care constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, aplică sancțiunea contravențională **și alte măsuri prevăzute de lege**.

[...].”

[Articolul 34 în redactarea Legii nr. 130 din 7 octombrie 2021, în vigoare din 29 octombrie 2021]

Articolul 38

Rezultatele controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor

(1) În urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că:

a) persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;

[Articolul 34 în vigoare până la 29 octombrie 2021]

Articolul 38

Rezultatele controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor

„(1) În urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că:

a) persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;

[...].”

[Articolul 38 în redactarea Legii nr. 130 din 7 octombrie 2021, în vigoare din 29 octombrie 2021]

Articolul 39

Efectele constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese

(1) În cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese, inspectorul de integritate încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și îl trimite instanței judecătorești spre examinare conform procedurii stabilite de Codul contravențional al Republicii Moldova.

(2) Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămâne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea declanșării procedurii disciplinare sau, după caz, în

vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terțe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

[*Articolul 39 în vigoare până la 29 octombrie 2021*]

Articolul 39

Efectele constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor

„(1) În cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate:

[...]

b) după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

(2) Inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menționate la alin. (1) lit. b) în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută.

[...].”

[*Articolul 39 în redactarea Legii nr. 130 din 7 octombrie 2021, în vigoare din 29 octombrie 2021*]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării susține că sancțiunea privării de dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică în cazul comiterii unei încălcări a regimului juridic al conflictelor de interese constituie o sancțiune cu caracter penal, fiind similară pedepsei prevăzute de articolele 62 alin. (1) lit. b) și 65 din Codul penal. Deși sancțiunile penale pot fi aplicate doar de instanța de judecată, normele atacate stabilesc că aceasta se aplică de către inspectorul de integritate.

11. De asemenea, normele atacate nu prevăd o procedură de control al legalității și proporționalității sancțiunilor, în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei. De altfel, instanța de judecată nu este competentă să exercite controlul de legalitate al măsurilor de la articolul 39 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016. Totodată, normele contestate nu-i permit nici inspectorului de integritate să decidă în fiecare caz concret dacă aplicarea pedepsei prevăzute de articolul 23 alin. (6) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 este necesară. Aceste deficiențe afectează articolele 4, 20, 21, 23, 26, 39, 43 și 46 din Constituție.

12. Autorul sesizării pretinde că în cadrul procedurii din fața inspectorului de integritate sunt încălcate prezumția de nevinovăție, dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil. De altfel, sarcina probei privind nevinovăția la comiterea faptei îi revine părții apărării, iar celelalte garanții ale procesului echitabil sunt negate. În acest sens, autorul sesizării menționează că normele atacate nu impun participarea părții interesate la faza examinării cauzei de

către inspectorul de integritate, ascultarea explicațiilor și oferirea posibilității de a prezenta probele apărării. Autorul subliniază importanță deosebită a informării persoanei cu privire la fapta de care este acuzată pentru caracterul echitabil al procesului. Pe de altă parte, autorul sesizării susține că controlul realizat în contenciosul administrativ de către instanța de judecată nu este unul efectiv, pentru că nu remediază aceste neajunsuri.

13. Cu privire la încălcarea drepturilor la apărare și la un proces echitabil, autorul mai susține că autoritățile statului sunt obligate să-și motiveze în mod corespunzător deciziile prin care sunt limitate drepturile și libertățile omului. Totuși, actele de constatare întocmite de către inspectorii de integritate sunt motivate stereotipic și la modul abstract.

14. Autorul sesizării contestă textul „și alte măsuri prevăzute de lege” de la articolul 34 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 și susține că acesta nu este clar și previzibil, pentru că nu precizează care ar fi celelalte măsuri care pot fi aplicate de către inspectorul de integritate ca urmare a controlului averii și al intereselor personale.

15. Cu privire la neconstituționalitatea textelor contestate de la articolele 12 alineatele (3), (4) lit. b), (5) și (10), 23 alin. (4) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 și 38 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016, autorul pretinde că aceste norme sunt imprevizibile. Autorul excepției susține că actul juridic încheiat de o persoană fizică se deosebește de actul juridic încheiat de o persoană juridică. Persoana fizică poate încheia actul juridic personal sau prin reprezentat, pe când persoana juridică încheie întotdeauna actele juridice prin reprezentant. Astfel, autorul excepției susține că actele juridice întocmite în numele persoanei juridice nu pot fi obiect al controlului conflictelor de interese, pentru că interesele reprezentantului nu pot veni în conflict cu cele ale persoanei juridice pe care o reprezintă. Autorul sesizării susține că această deficiență încalcă articolele 4, 20, 21, 23, 26, 39, 43 și 46 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate, ridicată de o parte într-un proces pendinte la instanța de contencios administrativ, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect examinarea unei cereri de chemare în judecată privind anularea actului de constatare emis de către Autoritatea Națională de Integritate, pentru că subiectul declarării nu și-a informat șeful ierarhic sau organul ierarhic superior despre conflictul de interese în care se afla și nu l-a soluționat prin abținere (a se vedea § 3). Astfel, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile contestate din articolul 12 alineatele (3), (4) lit. b), (5) și

(10) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale în cauza pe care o examinează.

20. Referitor la articolul 23 alin. (3) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016, Curtea reține că aceste prevederi nu sunt aplicabile în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, pentru că autorul nu a fost sancționat pentru starea de incompatibilitate nesoluționată. Pe de altă parte, cu privire la articolele 23 alineatele (4) și (6) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 și 34 alin. (1), 38 alin. (1) lit. a) și 39 alineatele (1) lit. b) și (2) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016, Curtea observă că aceste norme au fost contestate în redactarea făcută prin Legea nr. 130 din 7 octombrie 2021 pentru modificarea unor acte normative, care a intrat în vigoare după ce a fost întocmit actul de constatare. Așadar, Curtea trebuie să confirme dacă aceste norme sunt aplicabile la soluționarea cauzei.

21. Curtea observă că legea de modificare a vizat în special articolele 39 alineatele (1) lit. b) și (2) și 34 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016, care au fost formulate într-o nouă redactare, în timp ce sensul articolelor 23 alineatele (4) și (6) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 și 38 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 nu a fost afectat. În aceste condiții, Curtea observă că sesizarea autorului nu poate face obiectul controlului de constituționalitate în partea ce vizează articolele 39 alineatele (1) lit. b) și (2) și 34 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 68 din 18 mai 2021, §§ 15 și 16).

22. Astfel, obiectul excepției îl constituie prevederile contestate din articolele 12 alineatele (3), (4) lit. b), (5) și (10), 23 alineatele (4) și (6) din Legea privind declararea averii și intereselor personale și 38 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

23. Curtea observă că articolul 23 alineatele (4) și (6) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 a constituit anterior obiectul mai multor sesizări, din perspectiva unor critici similare de încălcare a articolelor 20, 21, 23 și 26 din Constituție, fiind pronunțate Deciziile nr. 143 din 16 decembrie 2019, nr. 16 din 10 februarie 2020 și nr. 127 din 29 octombrie 2020. Curtea precizează că verificarea anterioară a constituționalității normelor atacate nu constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al aceluiași prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate (DCC nr. 40 din 8 mai 2018, § 18; DCC nr. 189 din 21 decembrie 2021, § 20). Așadar, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (DCC nr. 136 din 24 noiembrie 2020, § 25).

24. Curtea reține că argumentele noi ale autorului excepției se referă la faptul că normele contestate încalcă articolele 4 [*drepturile și libertățile omului*], 39 [*dreptul la administrare*], 43 [*dreptul la muncă și la protecția muncii*] și 46 [*dreptul la proprietate și protecția acesteia*] din Constituție.

25. Referitor la pretinsa încălcare a articolului 4 din Constituție, Curtea subliniază că această normă comportă un caracter general și reprezintă un imperativ care stă la baza tuturor legilor Republicii Moldova. Ea nu poate constitui un reper separat și nu poate fi invocată de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC nr. 128 din 5 august 2021, § 22). Totodată, potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției

constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. Curtea observă că această condiție nu este îndeplinită în raport cu incidența articolul 39 din Constituție. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar reprezenta un control din oficiu (DCC nr. 187 din 7 decembrie 2021, § 27).

26. Cu privire la pretinsa ingerință în articolul 43 din Constituție, Curtea reține că, deși constatarea unei încălcări a regimului juridic al conflictelor de interese poate conduce la încetarea raporturilor de muncă ori de serviciu și la decăderea din dreptul de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, această consecință intervine doar după ce este stabilită, în prealabil, comiterea unei fapte care constituie o încălcare. Din aceste motive, Curtea reține că autorul sesizării nu a demonstrat incidența articolului 43 din Constituție.

27. Autorul excepției a susținut încălcarea articolului 46 din Constituție. Curtea precizează că acest articol oferă protecție doar bunurilor actuale ale unei persoane. Astfel, veniturile viitoare nu pot fi considerate „bunuri”, decât cu excepția cazului în care dreptul a fost deja câștigat sau este sigur că va fi plătit (DCC nr. 189 din 21 decembrie 2021, § 33). Așadar, de vreme ce autorul pretinde existența unei ingerințe în dreptul de proprietate asupra unor bunuri în posesia cărora nu s-a aflat și nici nu a câștigat un drept în privința acestora, Curtea conchide că nu poate fi pusă problema existenței unei ingerințe în articolul 46 din Constituție, pentru că remunerarea a cărei protecție autorul o reclamă este de ordinul probabilităților. Prin urmare, acest capăt al sesizării este inadmisibil.

28. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a articolului 38 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016, Curtea precizează că nu poate reține critica privind încălcarea accesului la justiție prin faptul că aplicarea prevederilor contestate face imposibilă individualizarea răspunderii. Mai mult, Curtea observă că acest articol nu ridică nicio problemă de constituționalitate din perspectiva prezumției de nevinovăție și a dreptului la apărare. De altfel, norma în discuție nu inversează sarcina probei și nici nu impune obligații care să afecteze garanțiile stabilite de articolele 21 și 26 din Constituție.

29. Cu privire la motivarea stereotipică și abstractă a actelor de constatare de către inspectorii de integritate, Curtea notează că actul de constatare emis în baza articolului 38 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 poate fi atacat în instanța de contencios administrativ. Curtea menționează că în procedura contenciosului administrativ persoanele pot să invoce caracterul deficient al actului de constatare, inclusiv din perspectiva motivării lui. În aceste condiții, Curtea reține că prevederile Codului administrativ conțin remedii care să le permită persoanelor vizate posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în fața autorităților competente în scopul contestării efective a măsurilor care interferează cu drepturile lor.

30. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a textelor contestate din articolul 12 alineatele (3), (4) lit. b), (5) și (10) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016, Curtea precizează că, potrivit articolului 12 alin. (4) literele a) și b) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016, în cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat să informeze organul ierarhic superior imediat despre conflictul de interese în care se află și să se abțină de la

examinarea cererii, de la emiterea actului normativ, de la încheierea actului juridic sau de la luarea deciziei până la soluționarea conflictului de interese.

31. Curtea observă că aceste obligații sunt incidente în situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii. Totodată, articolul 2 din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 stabilește că prin interes personal se înțelege orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, cu partidele politice și cu organizațiile internaționale.

32. În acest context, Curtea reține că restricțiile în discuție se bazează pe ideea că subiectele declarării ar putea să-și neglijeze atribuțiile de serviciu, în detrimentul interesului public. Această perspectivă este valabilă și în cazul persoanelor juridice, pentru că în acest domeniu probabilitatea apariției conflictelor de interese nu poate fi negată, la modul absolut. Curtea observă că Legea nr. 246 din 23 noiembrie 2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală prevede condițiile pentru încheierea tranzacțiilor cu conflict de interese, procedura care trebuie urmată și răspunderea pentru încălcarea acestor exigențe (articolele 16 și 17 din Lege). Așadar, legea recunoaște că interesele reprezentantului pot să intre în conflict cu cele ale reprezentatului, urmărind să le ofere o soluție legală.

33. Din aceste motive, Curtea consideră nefondate obiecțiile autorului excepției care a pretins că actele juridice întocmite de reprezentant în numele persoanei juridice reprezentate nu pot fi obiect al controlului conflictelor de interese, pentru că interesele reprezentantului nu pot veni în conflict cu cele ale persoanei juridice pe care o reprezintă.

34. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea cu privire la excepția de neconstituționalitate:

- a textului „să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic” din articolul 12 alin. (3) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic” din articolul 12 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic” din articolul 12 alin. (5) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic” din articolul 12 alin. (10) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic” din articolul 23 alin. (4) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a articolului 23 alineatele (3), (4) și (6) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;

- a textului „a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic” din articolul 38 alin. (1) lit. a) Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;

- a textului „și alte măsuri prevăzute de lege” din articolul 34 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;

- a articolului 39 alineatele (1) lit. b) și (2) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, ridicată de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele dlui Serghei Avramenco, reclamant în dosarul nr. 3-247/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 20 septembrie 2022

DCC nr. 130

Dosarul nr. 22g/2022